

ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Περιηγητικός τουρισμός μελέτη για το νησί των Κυθήρων

Βασιλοπούλου Κατερίνα

επιβλέπων
καθηγητής: Φραγκούλης Αντώνης

Κρήτη 2012

*Θα ήθελα να ευχαριστήσω πάρα πολύ, τον
Τσαραβόπουλο Φοίβο για την πολύτιμη βοήθειά του
στην εκπόνηση της μελέτης και τη συλλογή
πληροφοριών.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Εισαγωγή.....σελ.5
1.1 Ορισμός του τουρισμού.....σελ.5
1.2 Μαζικός τουρισμός, θετικές και αρνητικές επιπτώσεις.....σελ.6
1.3 Αλλαγή προσανατολισμού σε άλλα είδη τουρισμού.....σελ.8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Περιπατητικός ή περιηγητικός τουρισμός.....σελ.9
2.1 Ορισμός (διαχωρισμός hiking και trekking).....σελ.10
2.2 Περιπατητικός τουρισμός Πού και Πώς.....σελ.12
2.3 S.W.O.T. analysis.....σελ.14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. Ο περιπατητικός τουρισμός και το Ε4.....σελ.20
- 3.1 Χάρτης μονοπατιού Ε4.....σελ.20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. Τα Κύθηρα (ή Cerigo) - χάρτης.....σελ.22
- 4.1 Γεωγραφική θέση - πρόσβαση.....σελ.23
- 4.2 Μορφολογία εδάφους.....σελ.23
- 4.3 Χλωρίδα και Πανίδα του νησιού.....σελ.25
- 4.4 Οι κάτοικοι των Κυθήρων.....σελ.26
- 4.5 Μύθοι και Ιστορία.....σελ.26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5. Μελέτη – Πρόταση για την ανάπτυξη του περιπατητικού
τουρισμού στα Κύθηρα.....σελ.29
- 5.1 Σύντομη περιγραφή της πρότασης.....σελ.30
- 5.2 Το δίκτυο μονοπατιών.....σελ.30
- 5.3 Μεθοδολογία για την δημιουργία δικτύου πεζοπορικών
διαδρομών.....σελ.33
- 5.3.1 Συλλογή πληροφοριών.....σελ.34

5.3.2 Σχεδιασμός.....σελ.34	σελ.34
5.3.2.1 Τύπος διαδρομών και σημεία ενδιαφέροντος.....σελ.35	σελ.35
5.3.2.2 Καταγραφή διαδρομών και ψηφιακός χάρτης.....σελ.35	σελ.35
5.3.2.3 Αναλυτική καταγραφή διαδρομών.....σελ.36	σελ.36
5.3.2.4 Σχεδιασμός της σήμανσης.....σελ.37	σελ.37
5.3.3 Υλοποίηση.....σελ.38	σελ.38
5.3.4 Διάχυση πληροφορίας και προβολή.....σελ.38	σελ.38
5.4 Σημερινή κατάσταση των μονοπατιών και ενημέρωση για κινήσεις που έχουν ήδη γίνει.....σελ.39	σελ.39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6.1 Τί δύναται να προσφέρει η ανάπτυξη του περιπατητικού τουρισμού στα Κύθηρα.....σελ.42	σελ.42
6.2 Συμπέρασμα.....σελ.44	σελ.44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.Εισαγωγή

Εδώ και δεκαετίες ο τουρισμός είναι, ίσως, ο σημαντικότερος και δυναμικότερος τομέας της Ελληνικής οικονομίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο 10^ο Συνέδριο του Σ.Ε.Τ.Ε (Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων), την τελευταία δεκαετία ο τουρισμός συνεισφέρει σταθερά, περισσότερο από το 16% του Α.Ε.Π (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν, δηλαδή, το σύνολο της αξίας όλων των τελικών αγαθών-υλικών και άυλων- που παράχθηκαν σε μία χώρα σε διάστημα ενός έτους), απασχολεί το 19% του εργατικού δυναμικού της χώρας και καλύπτει το 1/3 του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου (το σύνολο των πληρωμών για εισαγόμενα και εξαγόμενα προϊόντα).

1.1 Ορισμός του τουρισμού

Με την λέξη τουρισμός ορίζεται, σύμφωνα με τον Π.Ο.Τ. (Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, W.T.O. World Tourism Organization), η μετακίνηση και οι δραστηριότητες ατόμων που ταξιδεύουν από τον τόπο διαμονής τους σε έναν άλλο, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των εικοσιτεσσάρων ωρών και μικρότερο του ενός έτους, για λόγους ξεκούρασης, αναψυχής, άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας κ.α.

1.2 Μαζικός τουρισμός, θετικές και αρνητικές επιπτώσεις

Το κυρίαρχο είδος τουρισμού που αναπτύχθηκε στην Ελλάδα και όχι μόνο, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο είναι ο γενικός ή αλλιώς μαζικός τουρισμός. «Ο μαζικός τουρισμός εκφράζει την κλασική μορφή τουρισμού που συνδέεται με την έννοια της αναψυχής και η οποία περιλαμβάνει μια σειρά από δραστηριότητες που αναπτύσσονται κατά την διάρκεια των διακοπών με κύρια χαρακτηριστικά στοιχεία την ξεκούραση και την διασκέδαση» (Δ.Λαγός,2005)

Κατά την διάρκεια της ανάπτυξης αυτού του είδους τουρισμού υπήρξαν πολλές θετικές και αρνητικές επιπτώσεις σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

Μερικές από τις θετικές επιπτώσεις ήταν η αύξηση του εθνικού εισοδήματος μέσω των επενδύσεων και της λειτουργίας των τουριστικών επιχειρήσεων, η βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών της χώρας, ο εκσυγχρονισμός ή ακόμα και η δημιουργία έργων υποδομής (δρόμοι, λιμάνια κλπ), η περιφερειακή ανάπτυξη και η τόνωση της Ελληνικής υπαίθρου, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και κατ' επέκταση η μείωση της ανεργίας καθώς και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού που απασχολείται στον τουριστικό τομέα.

Απ' την άλλη μεριά, υπήρξαν και αρκετές αρνητικές επιπτώσεις. Έτσι παράλληλα με την τουριστική ανάπτυξη ενός τόπου παρατηρήθηκε η σταδιακή εγκατάλειψη των παραδοσιακών παραγωγικών δομών, όπως π.χ. η παραμέληση γεωργικών εκτάσεων ή ακόμα και η καταστροφή των, για την ανέγερση ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος μέσω της άναρχης και της παράνομης οικιστικής δόμησης, η καταπάτηση βιότοπων, η ρύπανση της θάλασσας και των υπόγειων υδάτων, λόγω ελλιπών μέτρων διαχείρισης αποβλήτων. Πέρα από τις επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον

διακρίνεται η κοινωνική αλλοτρίωση με την αλλαγή ηθών και αξιών και την κυριαρχία ξένων προς τον τόπο προτύπων συμπεριφοράς, η αλλοίωση των τοπικών παραδόσεων και τελικά η πολιτιστική υποβάθμιση και η απώλεια της εκάστοτε τοπικής ταυτότητας. Μαζί με τα παραπάνω έχουμε και την αύξηση της παραβατικότητας και εγκληματικότητας.

Σε οικονομικό επίπεδο παρατηρείται η υποβάθμιση των όρων εργασίας με τις πολύ συχνά απλήρωτες υπερωρίες και γενικότερα τους εύκαμπτους όρους απασχόλησης του εργατικού δυναμικού στο όνομα της ανταγωνιστικότητας, η σε μεγάλο βαθμό εξάρτηση από τους ξένους τουρ operators με αποτέλεσμα την απώλεια εσόδων για την επιχείρηση και τελικά την υποβάθμιση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών κ προϊόντων, η δημιουργία μιας παραοικονομίας γνωστής ως *parahoteleria* (Αποστολόπουλος, 1994) που αποτελείται από την λειτουργία αδήλων, οπότε και χωρίς άδεια τουριστικών μονάδων, που καταλήγει από τη μία σε αποφυγή φορολογίας και απώλεια εσόδων για το κράτος και από την άλλη στην χωρίς ελέγχους και τήρηση κανονισμών, λειτουργία αυτών των μονάδων με αποτέλεσμα την μη διασφάλιση της ποιότητας και ίσως, την υποβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Αυτό με την σειρά του μπορεί να οδηγήσει ή να συντελέσει μαζί με άλλους παράγοντες στην δυσφήμιση του τόπου προορισμού. Άλλη μία αρνητική επίπτωση στον οικονομικό τομέα που παρατηρήθηκε είναι η διαρροή συναλλάγματος (εκτός αυτού που εκμεταλλεύονται οι τουρ operators) με την κατανάλωση πολλών προϊόντων εισαγωγής.

Τέλος, θα ήθελα να αναφερθώ στην εποχικότητα του γενικού τουρισμού που εκτός των κοινωνικών επιπτώσεων, που αναφέρθηκαν παραπάνω, λόγω της υπερσυγκέντρωσης των τουριστών κατά την διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών και την ερημοποίηση του τόπου κατά την διάρκεια του υπόλοιπου χρόνου, έχει ως οικονομικό αποτέλεσμα από την μία την παύση της εργασίας (εποχική ανεργία) του προσωπικού των τουριστικών επιχειρήσεων (εκτός ίσως κάποιων στελεχών όπως ο διευθυντής, ο υπεύθυνος κρατήσεων και ο λογιστής που η επιχείρηση θα πρέπει να συνεχίσει να πληρώνει αν και παραμένει κλειστή) και από την άλλη το γεγονός ότι μία τουριστική

επιχείρηση θα πρέπει κατά την διάρκεια του μισού έτους, ή ακόμα χειρότερα μέσα στους δύο και τρεις μήνες που λειτουργεί κανονικά, να καλύψει τα έξοδα όλου του χρόνου.

1.3 Αλλαγή προσανατολισμού, σε άλλα είδη τουρισμού

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις δυσχέρειες που προέκυψαν από τον λάθος σχεδιασμό (εάν δεχτούμε πως υπήρξε κάποιο πλάνο και μία κάποια σχετική οργάνωση) και τον μη έλεγχο του μαζικού τουρισμού, δημιουργήθηκε τα τελευταία χρόνια η ανάγκη στροφής του τουρισμού προς εναλλακτικές προσεγγίσεις με πρόταγμα τον σεβασμό στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, την κοινωνική δομή και την πολιτιστική κληρονομιά. Έτσι έχουμε την δημιουργία του όρου «εναλλακτικός τουρισμός», ο οποίος με βάση τα παραπάνω αλλά χαρακτηριζόμενος από το ειδικό αντικείμενο ενδιαφέροντος, χωρίζεται σε διάφορες κατηγορίες.

Μερικές απ' αυτές είναι ο αγροτουρισμός, που είναι το είδος του τουρισμού με αντικείμενο ενδιαφέροντος την διαμονή σε αγροτουριστικά θέρετρα και ενδεχομένως την ενασχόληση του επισκέπτη με κάποιες αγροτικές εργασίες, ο χιονοδρομικός με την επίσκεψη σε αντίστοιχα καταλύματα στο βουνό και την ενασχόληση του επισκέπτη με χιονοδρομικά αθλήματα, ο θρησκευτικός, ο περιηγητικός, ο ιαματικός, ο αθλητικός, ο πολιτιστικός, ο συνεδριακός και πολλά άλλα..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Περιηγητικός ή περιπατητικός τουρισμός

Πηγή: αρχείο Βασιλοπούλου Κατερίνα

2.1 Ορισμός

Σ' αυτή την εργασία θα ασχοληθώ με τον περιπατητικό τουρισμό και την δυνατότητα της περειαίρω ανάπτυξης του στον Ελλαδικό χώρο. Ας δούμε όμως πρώτα τι είναι ο περιπατητικός τουρισμός.

Ως περιπατητικός τουρισμός, λοιπόν, ορίζεται η πραγματοποίηση τουριστικών δραστηριοτήτων που αφορούν τη διενέργεια πεζοπορικών εκδρομών διαμέσου περιοχών αξιόλογης αισθητικής, περιβαλλοντικής και πολιτιστικής αξίας. Πιο αναλυτικά οι επισκέπτες που ανήκουν σ' αυτό το είδος τουρισμού, πραγματοποιούν πεζοπορικές διαδρομές μέσα στο φυσικό περιβάλλον με σκοπό να απολαύσουν τον πλούτο και τα αξιοθέατα της φύσης και να «ανακαλύψουν» ό,τι βρίσκεται κρυμμένο εκεί, π.χ. κάποιο ξωκκλήσι, ή μοναστήρι, λιθόκτιστες βρύσες και πηγές, πέτρινα γεφύρια, ερείπια αρχαίων ή και νεότερων οικισμών, πύργους και πολλά άλλα, μαθαίνοντας για την ιστορία και την εξέλιξη του τόπου και του οικοσυστήματος, ταυτόχρονα πάντα με την σωματική τους εξάσκηση (Μ.Σφακιανάκης,2000)

Η πεζοπορία είναι μία φυσική δραστηριότητα του ανθρώπινου οργανισμού εύκολη και προσιτή σε όλους. Συγκεκριμένα οι πεζοπορικές διαδρομές που επιλέγονται και πραγματοποιούνται απ' αυτή την ομάδα τουριστών είναι σε βατές, λοφώδεις και ημιορεινές περιοχές, πάντα μέσω μονοπατιών και με σκοπό, εκτός των παραπάνω, εξερευνητικών ανησυχιών, την ήπια σωματική άθληση. Γι' αυτόν το λόγο πολλές φορές παρατηρείται ένα γκρουπ περιπατητών να αποτελείται από άτομα με μεγάλες διαφορές ηλικίας.

Έχουμε ακούσει αρκετές φορές τους όρους trekking και hiking. Θα ήθελα σ' αυτό το σημείο να αποσαφηνίσω την έννοια του κάθε ορισμού. Η πεζοπορία, λοιπόν, διακρίνεται σε δύο μορφές: την πολυήμερη πεζοπορία σε ημιορεινό και ορεινό πεδίο με διανυκτέρευση

σ' αυτό και άρα με περισσότερο εξοπλισμό, εδώ χρησιμοποιούμε τον όρο trekking και την πεζοπορία που διαρκεί κάποιες ώρες, συνήθως κοντά στην μισή μέρα και για την οποία χρησιμοποιούμε τον όρο hiking.

Σ' αυτή την εργασία θα ασχοληθώ με το δεύτερο είδος, με την διεθνή ορολογία "hiking tourism", όπου μπορούμε να διακρίνουμε τρεις εκδοχές.

- 1)** Το πλήρως οργανωμένο πακέτο που περιλαμβάνει την οργάνωση και το κόστος α) των μετακινήσεων του πελάτη προς τον τόπο προορισμού, σε αυτόν και πάλι πίσω, β) της διαμονής και γ) της διατροφής του,
- 2)** την οργάνωση και το κόστος μονοήμερων εκδρομών κοντά στο μέρος που ήδη βρίσκεται ο επισκέπτης και
- 3)** την εντελώς ελεύθερη, αυτόνομη οργάνωση των εκδρομών από τους ίδιους τους τουρίστες.

Στην πρώτη περίπτωση παρατηρείται πάλι η εξάρτηση από ξένους tour operators, με μεγάλη διαρροή εσόδων για α) τις ελληνικές εταιρείες οργάνωσης πεζοποριών, είτε λόγω της ανάληψης ενός μικρού κομματιού της διαδικασίας, είτε λόγω της εξ' ολοκλήρου διαχείρισης του πακέτου συμπεριλαμβανομένου και του οδηγού, από εταιρείες του εξωτερικού, β) για τις ντόπιες κοινωνίες μέσω των χαμηλών τιμών που κλείνονται τα καταλύματα και γ) για το κράτος από την μειωμένη είσπραξη φόρων.

Από πολιτιστικής άποψης, μπορεί ο αλλοδαπός οδηγός να έχει διαβάσει και να κατέχει καλά την ιστορία και τη βιοποικιλότητα της περιοχής αλλά ίσως να μην υπάρχει τόσο η αλληλεπίδραση των πολιτισμών των επισκεπτών και της ντόπιας κοινωνίας.

Θα διακινδυνεύσω να πω πως αυτό το μοντέλο ακολουθεί τα πρότυπα του μαζικού τουρισμού με τη διαφοροποίηση της πιο διευρυμένης τουριστικής σαιζόν και της πιο ήπιας εισροής επισκεπτών.

Στην δεύτερη περίπτωση βλέπουμε πώς μπορεί ο γενικός τουρισμός να «παντρευτεί» με τον εναλλακτικό, προσφέροντας μια

ξεχωριστή εμπειρία στις κατά τ' άλλα προβλεπόμενες, κατά το τρίπτυχο ήλιος- θάλασσα- ξεκούραση, διακοπές ενός τουριστικού επισκέπτη. Εδώ, ο μαζικός τουρισμός, λειτουργεί σαν ένα υπομόχλιο για την ανάπτυξη μιας κοντινής ορεινής περιοχής, χρησιμοποιώντας τις ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις και υποδομές.

Σ' αυτήν, όμως, την περίπτωση τα προβλήματα που πρόκειται να αντιμετωπίσει ο εκάστοτε διοργανωτής είναι ποικίλα, μιας και οι υποψήφιοι περιπατητές δεν είναι απαραίτητα άτομα που τους αρέσει το περπάτημα, αλλά μπορεί να το δουν σαν μια ευκαιρία να κάνουν κάτι διαφορετικό στις διακοπές τους. Παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν είναι οι ηλικίες των ατόμων που θα απαρτίσουν το γκρουπ πεζοπορίας, η φυσική τους κατάσταση, η αντοχή τους σε δυσμενείς συνθήκες (ζέστη, περπάτημα σε πιο δύσκολο, από την ασφάλτο, τερέν κτλ) και άλλα. Με την σωστή ενημέρωση για τα προγράμματα που διοργανώνονται και φυσικά την ευελιξία που μπορεί να προσφερθεί μπορεί να διασφαλιστεί η μέγιστη ικανοποίηση των επισκεπτών.

Στην τρίτη περίπτωση τα πράγματα είναι πιο εύκολα, αφού οι επισκέπτες μας είναι συνήθως έμπειροι περιπατητές με διάθεση για εξερεύνηση και περιπέτεια. Συνήθως έχουν προμηθευτεί από πριν τους κατάλληλους χάρτες και οδηγούς της περιοχής και το μόνο που χρειάζονται από εμάς είναι ένα χαμόγελο, συνοδευόμενο από μια ευχή για καλό περπάτημα και ίσως ένα «tip» για κάποιο μυστικό της περιοχής!

2.2 Περιπατητικός προορισμός Πού και Πώς

Παραπάνω είδαμε τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων που αποτελούν το σύνολο των τουριστών περιήγησης. Παίρνοντας, όμως, τα πράγματα από την αρχή, θα πρέπει να δούμε πού και πώς μπορεί να

αναπτυχθεί αυτό το είδος τουρισμού. Πώς επιλέγεται δηλαδή ένας τύπος, για προορισμός περιηγητικού τουρισμού.

Ένα από τα πρώτα πράγματα που πρέπει να εξετάσουμε είναι αν το μέρος που σκεφτόμαστε να μελετήσουμε διαθέτει ήδη κάποιο δίκτυο μονοπατιών, την υφιστάμενη κατάστασή του και αν αυτά τα μονοπάτια ενώνουν τα τοπία φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος της περιοχής για την οποία γίνεται η μελέτη ανάπτυξης του περιηγητικού τουρισμού. Ανάλογα με τα παραπάνω μπαίνουν στο πρόγραμμα και οι ανάλογες εργασίες. Διεύρυνση του ήδη υπάρχοντος δικτύου, καθαρισμός και σηματοδότηση του.

Το καλό με την Ελληνική ύπαιθρο είναι ότι έχει πολλά μονοπάτια που σε ορισμένες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα από τους ντόπιους, είτε για να πηγαίνουν στα χωράφια τους, είτε για να ανεβάζουν τα ζώα τους στο βουνό, είτε για να πηγαίνουν σε διπλανά χωριά, είτε για να ανεβαίνουν στα ξωκλήσια στα ομώνυμα πανηγύρια. Εν κατακλείδι θα μπορούσαμε να πούμε πως η Ελληνική ύπαιθρος μπορεί να θεωρηθεί ιδανική.

Το φυσικό περιβάλλον είναι από τους σημαντικότερους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του περιηγητικού τουρισμού. Ένα πλούσιο σε πράσινο και νερά φυσικό περιβάλλον είναι άκρως ελκυστικό και ίσως και το ιδανικότερο. Παρ' όλα αυτά παρατηρείται ζωνρό ενδιαφέρον από τους επισκέπτες για περιοχές με λιγότερη, ακόμα και μηδαμινή βλάστηση, όπως οι Κυκλάδες, που όμως διαθέτουν αυτό που λέμε άγρια ομορφιά. Τοπία δηλαδή με ιδιαίτερο και ποικιλόμορφο ανάγλυφο. Με βουνά, φαράγγια, απότομους βράχους και σημεία με πολύ όμορφη, πανοραμική θέα. Σ' αυτόν, λοιπόν τον τομέα παρατηρούμε μία ελαστικότητα στην επιλογή του τόπου προορισμού καθιστώντας κατάλληλο, ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του Ελλαδικού χώρου.

Εκτός του φυσικού τοπίου, άλλος ένας παράγοντας έλξης επισκεπτών είναι και τα πολιτιστικά στοιχεία του τόπου (αρχαία και νεότερα ερείπια ναών, ακροπόλεων κτλ), καθώς και η ιστορική του αξία. Για παράδειγμα ένα μέρος που έχει δοθεί μία ιστορική μάχη ή που κατά

την αρχαιότητα αναπτύχθηκε ένας σημαντικός πολιτισμός. Πρόσθετο ενδιαφέρον μπορεί να αποκτήσει ένα μέρος για το οποίο έχει διαδοθεί κάποιος θρύλος (λίμνη Λοχ Νες, το γεφύρι της Άρτας κ.α.). Πολιτιστικά δρώμενα που λαμβάνουν χώρα μέχρι σήμερα θα μπορούσαν, επίσης να τονώσουν το τουριστικό ενδιαφέρον μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο (φεστιβάλ, πανηγύρια κτλ).

Τέλος, άλλο ένα στοιχείο που θα μπορούσε να συμβάλλει στην ανάπτυξη του περιηγητικού τουρισμού είναι και οι περεταίρω αθλητικές δυνατότητες που διαθέτει ο τόπος, όπως rafting, ποδηλασία, ιππασία κ.α., τα οποία θα μπορούσαν να είναι προαιρετικά και εμβόλιμα στο πρόγραμμα, ανάλογα πάντα με τη διάθεση των πελατών.

2.3 SWOT analysis

Strengths (δυνατά σημεία)

Συνοψίζοντας, λοιπόν, βλέπουμε πως η Ελλάδα είναι μία χώρα με ποικιλόμορφο γεωγραφικό υπόβαθρο, με πλούσια ιστορία και πολιτισμό και αρκετά ήπιο κλίμα το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου. Στοιχεία που την κάνουν τελικά, να είναι ένας πολύ ελκυστικός προορισμός για την συγκεκριμένη ομάδα τουριστών.

Όλα τα παραπάνω που περιγράφηκαν, συγκαταλέγονται στα «δυνατά» σημεία ενός μεγάλου τμήματος της Ελληνικής περιφέρειας για την ανάπτυξη του περιπατητικού τουρισμού. Συνεχίζοντας όμως την μελέτη και διαλέγοντας πλέον ένα συγκεκριμένο μέρος Χ, θα πρέπει να εξετάσουμε και άλλα στοιχεία που θα μας βοηθήσουν, από πλευράς management, και σε επιστημονική πλέον βάση να κατανοήσουμε και να προωθήσουμε το μέρος αυτό. Η διαδικασία που ήδη έχει ξεκινήσει με την περιγραφή των «δυνατών» σημείων και θα συνεχιστεί με την

διερεύνηση των «αδυναμιών», των «ευκαιριών» και των «απειλών», λέγεται SWOT analysis, όπου:

S = strengths (δυνατά σημεία),

W = weaknesses (αδύνατα σημεία),

O = opportunities (ευκαιρίες) και

T = threats (απειλές).

Το SWOT analysis είναι ένα εργαλείο για την καλύτερη και εις βάθος κατανόηση, στη συγκεκριμένη περίπτωση, του τουριστικού μας προϊόντος, για να μπορέσουμε αφού ανιχνεύσουμε, να αντιμετωπίσουμε και να ξεπεράσουμε τα προβλήματα που θα μας παρουσιαστούν, καθώς και να εκμεταλλευτούμε όσο καλύτερα γίνεται τα όποια προτερήματα και προοπτικές υπάρχουν.

Weaknesses (αδυναμίες)

Το δεύτερο σκέλος, λοιπόν, της έρευνας μας είναι οι «αδυναμίες» στις οποίες συγκαταλέγονται παράγοντες όπως η δύσκολη προσέγγιση του τόπου προορισμού (πολύ μακρινή απόσταση του χωριού Χ από τις γύρω μεγάλες πόλεις, άσχημο οδικό δίκτυο, πολύωρο ταξίδι με καράβι και μη εναλλακτική λύση πρόσβασης του νησιού με αεροπλάνο, συχνές απεργίες και καθυστερήσεις στα μέσα μεταφοράς), ελλειψείς, ή χαμηλής ποιότητας προσφερόμενες υπηρεσίες (για παράδειγμα ο ξενώνας δεν παρέχει πρωινό και δεν υπάρχει κάποιος φούρνος σε εύλογη απόσταση), μεγάλη δυσαναλογία τιμής - προσφερόμενων υπηρεσιών κ.α.

Threats (απειλές)

Σαν «απειλές» μπορούν να θεωρηθούν οι ανταγωνιστικές, γειτονικές περιοχές ή περιοχές σε άλλα κράτη που έχουν εξίσου όμορφο φυσικό περιβάλλον και γενικότερα το τουριστικό προϊόν που προσφέρουν είναι παρόμοιο με αυτό του τόπου που εξετάζουμε.

Opportunities (ευκαιρίες)

Προσδιορίζοντας τις αδυναμίες και τις απειλές μπορούμε μετά να «ψάξουμε» για τις «ευκαιρίες» στις οποίες θα επενδύσουμε για την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή για την οποία κάνουμε την μελέτη. Τέτοιες ευκαιρίες μπορεί να είναι η ποιοτική αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των προσφερόμενων υπηρεσιών (π.χ. χρήση ντόπιων προϊόντων, είτε όσον αφορά το φαγητό, είτε όσον αφορά την διακόσμηση των καταλυμάτων, παροχή internet κ.α.), η βελτίωση της εμπειρίας διαμονής (ζεστή φιλοξενία και διάθεση να συναναστραφούμε με τους επισκέπτες μας), η οργάνωση θεματικών βραδιών με προβολή ίσως κάποιου ντοκιμαντέρ σχετικού με τον τόπο, η οργάνωση επίσκεψης πέρα από τα μουσεία της περιοχής και σε κάποιες ντόπιες παραδοσιακές επιχειρήσεις τυροκομίας, κεραμικής, απόσταξης κ.α.

Το περπάτημα στη φύση είναι μια ωραία και συναρπαστική δραστηριότητα που σίγουρα οι άνθρωποι που επιλέγουν να το κάνουν θα περάσουν καλά και θα το ευχαριστηθούν. Προσθέτοντας στην επίσκεψη τους όμως και αυτά τα «extra» θα βοηθήσει στο να ξεχωρίσουν αυτή τους την εμπειρία από άλλες παρόμοιες που έχουν ζήσει σε άλλα μέρη. Μ' αυτόν τον τρόπο μπορείς να πετύχεις **και** έναν επαναλαμβανόμενο πελάτη, αλλά και κάποιον καινούργιο που θα έρθει ακούγοντας απ' αυτόν την ευχάριστη εμπειρία του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. Ο Περιπατητικός τουρισμός και Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι E4

Πηγή: αρχείο Βασιλοπούλου Κατερίνα

Στην καθιέρωση του περιπατητικού τουρισμού σαν ανεξάρτητης εναλλακτικής μορφής τουρισμού, συνετέλεσε η απόφαση της

Ευρωπαϊκής Ένωσης Ορειβάσις-Πεζοπορίας να καθιερώσει με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα Ευρωπαϊκά Μονοπάτια Μεγάλων Διαδρομών τα οποία διασχίζουν όλες τις χώρες της ΕΕ και έχουν επισημανθεί επί του εδάφους. Τα μονοπάτια αυτά είναι οχτώ. δύο από τα μονοπάτια αυτά το Ε4 και το Ε6 καταλήγουν στην Ελλάδα. Το ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών Ε4 ξεκινά από τα Πυρηναία και μέσω Σκοπίων φτάνει στο φυλάκιο της Νίκης, βόρεια της Φλώρινας .

Το κομμάτι επί Ελληνικού εδάφους μπορεί να διακριθεί στα εξής τμήματα:

Α) Το τμήμα της Μακεδονίας

Μετά την Φλώρινα, περνά από το Βίτσι και τα χωριά Νυμφαίο και Ξινό Νερό, και από εκεί στο Αμύνταιο. Περνά από την κορυφή του Βέρμιου (1800 μ) και από τα Τρία Πηγάδια φτάνει στην Παναγία Σουμελά, ανεβαίνει στα Πιέρια και από εκεί στο Λιτόχωρο, για να ακολουθήσει τον Ενιπέα προς τις πηγές του και να σκαρφαλώσει στην κορυφή Σκολιό (2911 μ) του Ολύμπου.

Β) Το τμήμα της Θεσσαλίας και των Αγράφων

Από τον Όλυμπο κατεβαίνει στο χωριό Κοκκινοπηλός, συναντά το Λιβάδι και τον Σαραντάπορο, περνά από την Ελασσόνα, και ανεβαίνει στα Καμβούνια. Κατόπιν περνά από τη Δεσκάτη και από το Φλαμπουρέσι φτάνει στο Καστράκι και τα Μετέωρα. Στη συνέχεια περνά από τη Γλυκομηλιά, την Ελάτη και τα Στουρναρέϊκα, ανεβαίνει την Γκρόπα, τον Αχλαδιά (1700 μ) και φτάνει στην Αργιθέα. Ανεβαίνει την Καράβα, και περνώντας από το Βλάσι, το Πετρίλο, την Κουστέσα, τα Βραγγιανά, τα Άγραφα, την Βαρβαριάδα, το Κερασοχώρι και την Βίνιανη φτάνει στο Καρπενήσι.

Γ) Το τμήμα της Στερεάς Ελλάδας

Από το Καρπενήσι κατευθύνεται στο Κρίκελο και στη Γραμμένη Οξυά για να σκαρφαλώσει στη συνέχεια στα Βαρδούσια περνώντας από τα χωριά Αρτοτίνα, Κάτω Μουσούνιτσα. Από εδώ στρίβει για τους Δελφούς περνώντας από τα χωριά Στρώμη και Καλοσκοπή.

Δ) Το τμήμα της Πελοποννήσου

Μετά τους Δελφούς το μονοπάτι περνά το Αίγιο, το Διακοφτό και διασχίζοντας το φαράγγι του Βουραϊκού φτάνει στα Καλάβρυτα και ανεβαίνει τον Χελμό. Αφού περάσει τα χωριά Πλατηνέρο και Λυκουριά συναντά τα νερά του Λάδωνα και καταλήγει στη Βυτίνα και το Μαίναλο (1600 μ). Από εδώ κατεβαίνει στο χωριό Κάψα και αφήνοντας πίσω την Τρίπολη, μετά τα Βέστενα και τις Καρυές φτάνει στη Σπάρτη και το Μυστρά, για να σκαρφαλώσει στη συνέχεια στον Ταΰγετο και μετά την Καστανιά να καταλήξει στο Γύθειο.

Ε) Το τμήμα της Κρήτης

Από το Καστέλι Χανίων κατευθύνεται στην Παλαιοχώρα και κατόπιν στη Σούγια. Από εδώ διακλαδίζεται σε δυο κομμάτια: Το Νότιο και το Βόρειο. Το Νότιο περνά από την Αγία Ρουμέλη και συνεχίζει στη χώρα Σφακίων και στο Φραγκοκάστελλο, διασχίζει το νομό Ρεθύμνου περνώντας από το Αρκάδι, και αφού περάσει από Ανώγεια, Ζάρο, Αρχάνες, καταλήγει στο Ζάκρο, στο Ανατολικότερο άκρο του νησιού. Το Βόρειο είναι αλπικό και από τη Σούγια ανεβαίνει στον Ομαλό, συνεχίζει στα λευκά Όρη και καταλήγει στον Ψηλορείτη.

Το μονοπάτι αυτό επισημαίνεται επί του εδάφους με ενδεικτικές πινακίδες και γίνεται βατό με διευθετήσεις ή διανοίξεις ορισμένων τμημάτων του, από τους ορειβατικούς συλλόγους των περιοχών από τις οποίες διέρχεται, συχνά με επιδοτήσεις που χορηγούνται με διάφορα προγράμματα της ΕΕ. Οι ορειβατικοί σύλλογοι επίσης προσφέρουν τα ορειβατικά καταφύγια τους στους περιπατητές, όπως και στοιχεία πληροφόρησης για τα μονοπάτια, τις υπάρχουσες δυσκολίες, τις καιρικές συνθήκες κ.λπ.

Το τμήμα εκδόσεων του ΕΟΤ έχει εκδώσει ειδικό έντυπο για το μονοπάτι E4 GR στο οποίο αναφέρεται η ακριβής διαδρομή του, τα σημεία από τα οποία διέρχεται, χιλιομετρική απόσταση μεταξύ των σημείων αυτών, οι απαιτούμενες ώρες πεζοπορίας για κάθε απόσταση, τα σημεία που διαθέτουν ευκολίες διανυκτέρευσης και διατροφής και

τους υπεύθυνους προς τους οποίους μπορούν να απευθυνθούν οι περιπατητές για κάθε βοήθεια ή πληροφορία.

Το μονοπάτι E4 διασχίζει τον Ελλαδικό χώρο

Πηγή: <http://www.google.gr/imgres?q=E4>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. Τα Κύθηρα (ή Cerigo)

Πηγή: <http://mobile.kithera.gr/kythira/info/roadmap.html>

4.1 Γεωγραφική θέση - πρόσβαση

Τα Κύθηρα, το νησί της Κυθέρειας Αφροδίτης, γνωστό και με την παλαιότερη ενετική ονομασία Τσιρίγο (Cerigo), είναι, κατά τη μυθολογία, το νησί της θεάς Ουράνιας Αφροδίτης και του Έρωτα. Βρίσκεται μεταξύ της νοτιοανατολικής Πελοποννήσου, 12,5 ν.μ. νότια του κάβου Μαλέα και της Ελαφονήσου και 43 ν.μ. βορειοδυτικά της Κρήτης. Η γεωγραφική του θέση – στη συμβολή του Ιονίου, του Μυρτώου και του Κρητικού πελάγους - το καθιστά κομβικό σημείο από και προς την Ανατολική Μεσόγειο, γι' αυτό και ονομάστηκε στα χρόνια της Ενετοκρατίας «το μάτι της Ανατολής», με γεωγραφικές συντεταγμένες: 36.8° Βόρειο γεωγραφικό μήκος και 22.6° Ανατολικό γεωγραφικό πλάτος.

Αν και διοικητικά, τα Κύθηρα, ανήκουν στην Αττική, ιστορικά και γεωγραφικά εντάσσονται στα Επτάνησα. Αποτελούνται από ένα δήμο με δεκατρία γεωγραφικά διαμερίσματα (πρώην κοινότητες) που συνολικά καλύπτουν μία έκταση 280 τετραγωνικών χιλιομέτρων, ενώ το μήκος των ακτογραμμών τους φτάνει τα 52 χιλιόμετρα περίπου. Αυτά τα δεκατρία γεωγραφικά διαμερίσματα αντιπροσωπεύονται διοικητικά από τοπικά συμβούλια. Είναι γεωγραφικό τμήμα του Δειναροταυρικού Τόξου το οποίο εκτείνεται από τις Δειναρικές Άλπεις μέχρι τα βουνά του Ταύρου της Συρίας και συνδέονται ακτοπλοϊκώς με τον Πειραιά, το Καστέλι της Κρήτης, τη Νεάπολη Λακωνίας, την Καλαμάτα και το Γύθειο και αεροπορικώς με την Αθήνα.

4.2 Μορφολογία εδάφους

Τα Κύθηρα έχουν σχήμα ελλειψοειδές και μορφολογικά πρόκειται για ένα οροπέδιο που περιβάλλεται από ορεινούς όγκους, ψηλότεροι

από τους οποίους είναι ο Μερμηγκάρης (506μ.) και ο Διγενής(489μ.). Οι δύο χαμηλές οροσειρές (στις ανατολικές και στις δυτικές ακτές) κατέχουν τη μεγαλύτερή του έκταση, ενώ στο κεντρικό τμήμα βρίσκεται το οροπέδιο. Ανάμεσα στους ορεινούς όγκους σχηματίζονται πολλές κοιλάδες μικρής έκτασης. Το κλίμα του νησιού είναι εύκρατο μεσογειακό, με μέση ετήσια θερμοκρασία περίπου +20 °C. Η αρκετή υγρασία σε συνδυασμό με τους ισχυρούς ανέμους που επικρατούν κυρίως το χειμώνα, επιτρέπουν την ανάπτυξη πλούσιας βλάστησης. Χαρακτηριστικό του νησιού είναι η «προβέτζα» ή «κατσιφάρα» όπως αποκαλούν οι Τσιριγώτες τον δυτικό-νοτιοδυτικό άνεμο που αθροίζει χαμηλά νέφη δημιουργώντας ομίχλη σκεπάζοντας ακόμα και το καλοκαίρι τις ψηλότερες περιοχές, αφήνοντας την ευεργετική υγρασία της στο έδαφος. Σε πολλά σημεία του νησιού υπάρχουν πηγές που ρέουν όλο το χρόνο.

Η ακτογραμμή του νησιού είναι κατά κύριο λόγο απότομη και βραχύδης, περισσότερο στα δυτικά, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι λείπουν οι όρμοι και οι παραλίες. Στα ανατολικά οι παράκτιες περιοχές είναι ομαλότερες και υπάρχουν αρκετές εκτεταμένες αμμουδερές παραλίες, ενώ στα δυτικά σχηματίζονται μικροί όρμοι με υπέροχες, σε πολλές περιπτώσεις λιλιπούτιες αμμουδιές που είναι προσβάσιμες μόνο από τη θάλασσα, όταν το επιτρέπουν οι ισχυροί βορειοδυτικοί άνεμοι που πλήττουν σχεδόν σε μόνιμη βάση το νησί.

Σημαντικό στοιχείο της μορφολογίας των Κυθήρων είναι τα βαθιά φαράγγια και οι πολυάριθμες σπηλιές στη στεριά, μεταξύ των οποίων το Σπήλαιο Μυλοποτάμου (Αγίας Σοφίας), το Σπήλαιο Χουστή με ευρήματα που χρονολογούνται από το 4000π.Χ ,το Σπήλαιο Καλάμου, όπου βρέθηκαν αγγεία της Νεότερης Νεολιθικής εποχής, 6000π.Χ καθώς και άλλα μικρότερης αρχαιολογικής σημασίας), και τη θάλασσα. Στις περισσότερες στεριανές, μάλιστα, υπάρχουν παλιά ξωκλήσια.

4.3 Χλωρίδα και πανίδα

Η βλάστηση που ευδοκίμει στο νησί είναι κυρίως θαμνώδης αλλά καθόλου φτωχή. Έχουν καταγράψει περισσότερα από 700 είδη φυτών από τα όποια 8 είναι ενδημικά, όπως η ορχιδέα *Serapes Hellenica*. Χαρακτηριστικό των Κυθήρων είναι το κίτρινο λουλουδάκι, η σεμπρεβίβα, που φυτρώνει στους απόκρημνους βράχους και έχει την ιδιότητα να μην μαραίνεται. Επίσης χαρακτηριστική είναι η παρουσία του θυμαριού, στην όποια βασίζεται η ανεπτυγμένη μελισσοκομία και το εξαιρετικό θυμαρίσιο μελί των Κυθήρων. Στο νησί ο επισκέπτης θα συναντήσει σκίνα, ρίγανη, πουρνάρια, θαμνοκυπάρισσα, αστίβες και ασπάλαθους, κάποια απομεινάρια από δάση βελανιδιάς καθώς και στις πεδινές περιοχές συκίες και λιόδεντρα. Στα βαθιά φαράγγια και στις ρεματιές υπάρχουν πλατάνια, ενώ τα πεύκα και οι ευκάλυπτοι που υπάρχουν κυρίως στη βορειοδυτική γωνία του Τσιρίγου, είναι αποτέλεσμα πρόσφατης προσπάθειας αναδάσωσης.

Η πανίδα αποτελείται από κουνάβια, λαγούς και μερικά είδη φιδιών που όμως δεν είναι δηλητηριώδη. Σημαντικότερη είναι η ορνιθοπανίδα του νησιού για την προστασία της οποίας τα Κύθηρα έχουν ενταθεί στο δίκτυο *Natura 2000*. Χρυσαιτοί, σταυραετοί, διάφορα είδη γερακιών, ο θαλασσοκόρακας, ο γκιώνης, το τρυγόνι είναι κάποια από τα είδη που συναντώνται όλο το χρόνο ενώ κατά τις μεταναστευτικές περιόδους, πλήθος αποδημητικών κάνουν την εμφάνιση τους. Τέλος, στις μεγάλες αμμουδιές της ανατολικής ακτής κάποτε άφηνε τα αυγά της η χελώνα *careta careta*, πράγμα που έχει σταματήσει πλέον λόγω της τουριστικής ανάπτυξης των παράκτιων περιοχών, ενώ στις έρημες δυτικές ακτές και στις θαλάσσιες σπηλιές υπάρχουν ακόμα κάποιες φώκιες *monachus monachus*.

4.4 Οι κάτοικοι των Κυθήρων

Με βάση την τελευταία απογραφή του 2011 ο πληθυσμός των μόνιμων κατοίκων των Κυθήρων ανέρχεται στους 3.936 κατοίκους, αριθμός που σε ποσοστό αποτελεί μόλις το 1/6 των Κυθήριων που βρίσκονται εκτός νησιού. Οι κάτοικοι είναι κυρίως αγρότες και υπάλληλοι, αλλά με την αύξηση του τουρισμού και την προσέλευση ημιμόνιμων οικιστών, το κέντρο βάρους έχει μετατοπισθεί προς τις τουριστικές επιχειρήσεις και την οικοδομή. Κύρια αγροτικά προϊόντα είναι το λάδι και το μέλι. Τουριστικά το νησί βρίσκεται σε ανάπτυξη. Συνεισφορά στην καλή φήμη του αποτελεί και το γεγονός ότι η οικιστική του ανάπτυξη γίνεται ελεγχόμενα χωρίς αλλοίωση του τοπικού ρυθμού.

4.5 Μύθοι και Ιστορία

Ο Ησίοδος στην Θεογονία του αναφέρει πως ο Κρόνος με την προτροπή της μητέρας του Γαίας, ευνούχησε τον πατέρα του, Ουρανό και πέταξε τα γεννητικά του όργανα, στην θαλάσσια περιοχή ΝΑ των Κυθήρων. Μόλις αυτά ήρθαν σε επαφή με τα κύματα, η θάλασσα άφρισε και από μέσα της αναδύθηκε η Αφροδίτη. Έτσι, συνελήφθη και γεννήθηκε εδώ, αλλά από τα κύματα παρασύρθηκε στην Κύπρο, η θεά της ομορφιάς και του Έρωτα. Στην Κύπρο λατρεύτηκε ως Αφροδίτη η Πάνδημος, προστάτης του σαρκικού έρωτα και της αναπαραγωγής, ενώ εδώ, στα Κύθηρα, λατρεύτηκε ως Αφροδίτη η Ουρανία, θεά του αγνού, μη σωματικού έρωτα και της αγάπης.

Η ανάδυση της θεάς από τη θάλασσα των Κυθήρων είναι σημειολογικά μια προσπάθεια των αρχαίων, σύμφωνα με τους ειδικούς

στην Παλαιοντολογία, να ερμηνεύσουν την ανάδυση του νησιού από τη θάλασσα. Αυτό αποδεικνύεται από τον πλούσιο αριθμό παλαιοντολογικών ευρημάτων, που έχουν προέλθει τη θαλάσσια ζωή, σε εκτεταμένες περιοχές των Κυθήρων, στα Μητάτα και τα Βιαράδικα.

Ένας άλλος μύθος ισχυρίζεται πως στο παλιό λιμάνι της Σκάνδειας (σημερινή Παλαιόπολη), κατέφυγαν αρχικά ο Πάρις και η Ωραία Ελένη, για να ευχαριστήσουν την Αφροδίτη και περνώντας τις πρώτες μέρες του ερωτά τους στα Κύθηρα, ανέμεναν ούριο άνεμο για να πλεύσουν στην Τροία.

Το ιερό της θεάς, το οποίο αναφέρεται από αρχαίους συγγραφείς και περιηγητές του 16ου αιώνα, αναζητήθηκε χωρίς επιτυχία και από τον ανασκαφέα της Τροίας, Ερρίκο Σλήμαν.

Στοιχεία για την πρώτη ανθρώπινη παρουσία στα Κύθηρα εξακολουθούν να έρχονται στο φως, πηγαίνοντας όλο και πιο πίσω στο χρόνο. Στο σπηλαίο του Καλάμου, έχουν βρεθεί αγγεία που χρονολογούνται στα τέλη της έκτης χιλιετίας π.Χ., δηλαδή στην πρώιμη Νεολιθική περίοδο. Τα ευρήματα της αρχαιολογικής ερευνάς επιβεβαιώνουν ότι το νησί κατοικείται συστηματικά ολόκληρη τη Μινωική εποχή (3000-1200 π.χ.) και κατά τη Μυκηναϊκή (1400-1100 π.χ.) και ότι υπήρξε σημαντικό κέντρο των Μινωιτών στην προσπάθεια τους να πλεύσουν από την Κρήτη στην Πελοπόννησο και από εκεί να φθάσουν, μέχρι τη σημερινή Μεγ.Βρετανία, χρησιμοποιώντας τους τότε γνωστούς θαλάσσιους δρόμους και πλέοντας κοντά στα παράλια των βόρειων ακτών της Μεσογείου. Τα παλαιότερα δείγματα τοπικής κεραμικής ανάγονται στην 3η π.Χ. χιλιετία και η ιδιοτυπία της συνίσταται στην ποιότητα και την επεξεργασία του ντόπιου πηλού. Αργότερα οι Κυθήριοι αγγειοπλάστες δίνουν δείγματα θαυμαστής δεξιοτεχνίας αντιγράφοντας μινωικά κυρίως αγγεία, όπως δείχνουν τα ευρήματα από τον τάφο του Λιονή, έξω από τη Χώρα.

Μεταξύ των Μυκηναίων και των Μινωιτών, στα Κύθηρα, πιθανότατα κατά τον 15^ο αι. π.Χ., εγκαθιστούν αποικία οι Φοίνικες και ασχολούνται με την αλιεία της πορφύρας, ενός όστρακου από

το οποίο εξήγαγαν το πορφυρό χρώμα για την βαφή πολυτελών υφασμάτων. Κατά τους ιστορικούς χρόνους τα Κύθηρα, λόγω της στρατηγικής τους θέσης στην είσοδο του λακωνικού κόλπου, έγιναν συχνά αντικείμενο διαμάχης μεταξύ Αθηνών και Σπάρτης, στον έλεγχο της οποίας άνηκαν κατά το πλείστον. Όμως οι Αθηναίοι κατέλαβαν το νησί αρκετές φορές και εγκατέστησαν φρουρά σ' αυτό εκδιώκοντας τις φιλοσπαρτιατικές αρχές.

Μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο και την παρακμή της Σπάρτης και της Αθήνας ακολούθησε και η παρακμή για τα Κύθηρα. Συνέχισαν όμως να κατοικούνται κατά τη Ρωμαϊκή εποχή, όπως προκύπτει από σποραδικές μαρτυρίες συγγραφέων (Πλούταρχος, Δίων Κάσιος, Στράβων) και από τα λίγα αρχαιολογικά ευρήματα, που ανάγονται στην εποχή αυτή.

Από τον 2^ο μ.Χ. αιώνα, στην εποχή του οποίου τοποθετείται επιγραφή, που αναφέρει ότι οι κάτοικοι του νησιού τιμούν τον Ρωμαίο αυτοκράτορα Τραϊανό, μέχρι τον 6ο αιώνα τα Κύθηρα δεν αναφέρονται στις πηγές και φαίνεται ότι διέρχονται μακρά περίοδο ερήμωσης ή αραιής κατοίκησης. Σε αυτήν συντέλεσε και ο μεγάλος σεισμός του 365μ.Χ.

Στους αιώνες που ακολούθησαν το νησί πρέπει να ήταν ορμητήριο πειρατών, που ουδέποτε, εκτός από μερικά διαλείμματα, σταμάτησαν να δυναστεύουν την ανατολική Μεσόγειο. Κατά τους 11^ο και 12^ο αιώνες, φαίνεται να ανήκει διοικητικά στην Μονεμβασιά, ενώ τον 13^ο αιώνα ξεκινά η περίοδος της Ενετικής κυριαρχίας, με μόνο δύο μικρές διακοπές, (την επιδρομή του Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα το 1537 και την σύντομη επικράτηση των Τούρκων από το 1715 έως το 1718) και η οποία τελειώνει οριστικά το 1797. Ακολούθησε η Γαλλική κυριαρχία, η εκτόπισή της από την συμμαχία Ρώσων και Τούρκων και η αποχώρηση των τελευταίων στις 22 Ιουλίου του 1800 με την εισβολή των εξεγερμένων Κυθέρων, στο παλάτι του Προβλεπτή, οπότε σφάζονται οι ευγενείς και λεηλατούνται οι περιουσίες τους. Το 1802 ιδρύεται η Δημοκρατία των επτά νήσων, ακολουθεί η Αγγλοκρατία (1809 - 1864) κατά την οποία κατασκευάστηκαν πολλά έργα (δρόμοι, φάροι, γέφυρες, σχολεία, ύδρευση, αποχέτευση) που

όμως πέφτουν στις πλάτες των φτωχών χωρικών και μαζί με το προσφυγικό κύμα που καταφθάνει στο νησί από την υπόλοιπη επαναστατημένη Ελλάδα, αφού τα Κύθηρα βρίσκονταν κάτω από την κυριαρχία των Άγγλων, καθιστά την επιβίωση τους αδύνατη. Αποτέλεσμα των παραπάνω η μετανάστευση των Κυθήριων προς την Σμύρνη, την Αίγυπτο, την Αμερική και την Αυστραλία και έχουμε για μία ακόμη φορά την ερήμωση του νησιού.

Στον Α΄ Παγκόσμιο τα Κύθηρα ανακηρύσσονται Αυτόνομη Περιοχή για να ενωθούν με την Ελλάδα μετά την απομάκρυνση του βασιλιά. Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο παρατηρείται ένα μεγάλο ρεύμα επαναπατρισμού χιλιάδων Κυθήριων για να γλυτώσουν από την πεινά που μάστιζε τα αστικά κέντρα, οι όποιοι όμως αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν ξανά μετά τον πόλεμο, αναζητώντας μια καλύτερη τύχη.

Όσον αφορά την ονομασία Κύθηρα πρέπει να αναφερθεί ότι αποτελεί ένα από τα επτά αναφερόμενα αρχαιότερα ελληνικά τοπωνυμία, αφού είναι μεταξύ αυτών που περιέχονται σε επιγραφή που βρέθηκε στη βάση αιγυπτιακού αγάλματος, που χρονολογείται στην εποχή του Αμένοφι του Γ΄, γύρω στα 1400 π.χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5. Μελέτη-Πρόταση για την ανάπτυξη του περιπατητικού τουρισμού στα Κύθηρα.

Πηγή: αρχείο Βασιλοπούλου Κατερίνα

5.1 Σύντομη περιγραφή της πρότασης.

Τα Κύθηρα κατέχουν ένα πλούσιο δίκτυο παλιών μονοπατιών, τα όποια στην πλειοψηφία τους είναι εγκαταλελειμμένα. Η πρόταση που ακολουθεί αφορά στην αξιοποίηση αυτού του πολιτιστικού πλούτου, με την καταγραφή, τον καθαρισμό, την σύνδεση και την σηματοδότηση μέρους του δικτύου μονοπατιών και την υλοποίηση εκπαιδευτών προγραμμάτων στα σχολεία και την τοπική κοινωνία, αποσκοπώντας στην τουριστική προβολή και την ανάπτυξη του εναλλακτικού-περιπατητικού τουρισμού στις περιοχές παρέμβασης.

Πιο συγκεκριμένα η πρόταση αφορά στην αξιοποίηση 35 παλιών μονοπατιών, συνολικού μήκους 250 χλμ., την προσπάθεια ένταξής τους στο Ευρωπαϊκό δίκτυο μονοπατιών E4 και την δημιουργία δίγλωσσης ιστοσελίδας (ελληνικά- αγγλικά) αφιερωμένης αποκλειστικά στην προβολή των μονοπατιών για έλληνες και αλλοδαπούς περιπατητές.

Σκοπός είναι η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, η ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού και ιδιαίτερα των νέων μέσω προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα τοπικά Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια, με απώτερο στόχο την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς του νησιού.

Γενικές πληροφορίες

5.2 Το δίκτυο μονοπατιών

Πριν την εξάπλωση του αυτοκίνητου και την επικράτησή του ως μέσο μεταφοράς, ελλείψει δρόμων, οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν

μονοπάτια τα οποία είτε συνέδεαν τα χωριά μεταξύ τους, είτε τους οδηγούσαν στα χωράφια που καλλιεργούσαν, είτε τα χρησιμοποιούσαν για να πάνε τα ζώα τους στο βουνό. Η μαζική χρήση του αυτοκίνητου και η ανάπτυξη ενός μεγάλου δικτύου δρόμων, έκανε τα μονοπάτια να εγκαταλειφτούν και να αφεθούν στη φθορά του χρόνου.

Τα τελευταία όμως, χρόνια κάποιοι άλλοι άνθρωποι άρχισαν να τα επισκέπτονται, αυτή την φορά για λογούς αναψυχής. Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω αυτό το είδος τουρισμού ονομάζεται περιπατητικός και παρουσιάζει από τους ψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης ως τουριστικό προϊόν. Ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής ύφεσης οι ολοκληρωμένες προτάσεις εναλλακτικού τουρισμού θεωρούνται ως οι πλέον ελκυστικές επενδύσεις, καθώς προσφέρουν ταυτόχρονα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη.

Ένα δίκτυο πεζοπορικών διαδρομών αποτελεί υπόβαθρο ανάπτυξης δραστηριοτήτων αναψυχής και τουρισμού που ανήκουν στις ήπιες μορφές ανάπτυξης μιας περιοχής. Η υλοποίηση ενός τέτοιου δικτύου σε μια περιοχή μπορεί να πάρει διάφορες μορφές και μεγέθη και έχει πολλά και διαφορετικά πλεονεκτήματα να προσφέρει ανάλογα με την περίπτωση. Απαιτείται όμως πολύ προσεκτικός σχεδιασμός γιατί πολύ συχνά μπορεί τα αποτελέσματα όχι μόνο να μην είναι ικανοποιητικά ως προς τους αρχικούς στόχους αλλά και να βλάπτουν την περιοχή.

Στην Ελλάδα υπάρχουν χιλιάδες χιλιόμετρα πεζοπορικών διαδρομών. Οι διαδρομές μεγάλων αποστάσεων ανήκουν είτε στο Ευρωπαϊκό δίκτυο μονοπατιών (E4 και E6), είτε στα εθνικά μονοπάτια, που αποτελούν δίκτυα πολύ μεγάλων διαστάσεων. Σε κάθε περιοχή όμως (περιφέρειες, Δήμοι, Νησιά κτλ) βρίσκονται μικρότερα δίκτυα που προσφέρουν διαδρομές λίγων χιλιομέτρων μέσω των οποίων μπορεί ο επισκέπτης να γνωρίσει με μοναδικό τρόπο την περιοχή στην οποία βρίσκεται.

Η ύπαρξη ενός καλά σχεδιασμένου δικτύου έχει πολλά πλεονεκτήματα. Το κυριότερο πλεονέκτημα είναι πως με την εγκαθίδρυση του δικτύου σε μια περιοχή, αυξάνεται η προστασία της. Πρώτα απ' όλα, καθοδηγούνται οι επισκέπτες σε συγκεκριμένα σημεία και περάσματα, αφήνοντας ουσιαστικά ανέπαφο το μεγαλύτερο μέρος μιας φυσικής περιοχής. Επίσης η οριοθέτηση των μονοπατιών γίνεται εργαλείο για την αποφυγή οικοδομικών αυθαιρεσιών (διάνοιξη δρόμων, κατασκευή σπιτιών κτλ) και άλλων μορφών κακοποίησης του τοπιού, όπως η αθλητική εκτός δρόμου μηχανοκίνηση. Τέλος μέσω της εκπαιδευτικής ιδιότητας που παρέχει ένα δίκτυο μονοπατιών, γίνεται γνωστή, αποδεκτή και σεβαστή η εγγενής αξία της φύσης.

Άλλα πλεονεκτήματα αυτού του προγράμματος για τον επισκέπτη είναι η επαφή με την φύση, την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής (σε αυτό συνεισφέρει και η ύπαρξη σήμανσης που παρέχει πληροφορίες για τα αξιοθέατα κατά το μήκος μιας διαδρομής), η σωματική εξάσκηση (περπάτημα, ποδηλασία), και η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής (με την αύξηση των επισκεπτών σε αυτή). Μπορούν να αναπτυχθούν παράλληλα με ένα τέτοιο δίκτυο επιχειρήσεις που να δραστηριοποιούνται σε τομείς όπως η ξενάγηση, η ιππασία, η ενοικίαση ποδηλάτων, η παραδοσιακή εστίαση και διαμονή (καταφύγια, αγροτουριστικά θέρετρα) και άλλες συναφείς δραστηριότητες.

5.3 Μεθοδολογία για την δημιουργία δικτύου πεζοπορικών διαδρομών

Η διαμόρφωση ενός δικτύου διαδρομών, ανεξαρτήτως μεγέθους, απαιτεί τη χρήση πολύ συγκεκριμένης μεθοδολογίας. Όπως προαναφέρθηκε, ο στόχος ενός δικτύου διαδρομών είναι να αναδείξει την περιοχή να την προστατεύει και να προσφέρει αναψυχή

και γνώση στον επισκέπτη. Για να επιτευχθεί αυτό, χρειάζεται πολύ προσεκτικός σχεδιασμός από εμπειρογνώμονες(ιστορικούς, χαρτογράφους, πεζοπορικούς οδηγούς, περιβαλλοντικούς επιστήμονες, βιολόγους, γεωγράφους κ.α.).

Η μεθοδολογία που προτείνεται να ακολουθηθεί για την δημιουργία του δικτύου μονοπατιών στα Κύθηρα περιλαμβάνει τέσσερα στάδια, το κάθε ένα χωριζόμενο σε επιμέρους τομείς. Τα τέσσερα αυτά στάδια είναι τα εξής:

A) το στάδιο της συλλογής πληροφοριών

B) το στάδιο του σχεδιασμού

Γ) το στάδιο της υλοποίησης και

Δ) το στάδιο της διάχυσης της πληροφορίας και της προβολής

5.3.1 Συλλογή πληροφοριών

Η συλλογή πληροφοριών αφορά στην ιστορική, την περιβαλλοντική, την γεωγραφική, την κοινωνική και την πολιτισμική φυσιογνωμία της περιοχής. Οι πληροφορίες που θα συλλεχτούν σ' αυτό το στάδιο, θα αποτελέσουν την βάση για το επόμενο, που είναι το στάδιο του σχεδιασμού.

5.3.2 Σχεδιασμός

Ο σχεδιασμός είναι το πιο περίπλοκο στάδιο του εγχειρήματος. Αποτελείται από αλλά επί μέρους επίπεδα όπως ο τύπος διαδρομών και τα σημεία ενδιαφέροντος από τα όποια θα παίρνει το

μονοπάτι, η απλή και αναλυτικότερη καταγραφή των διαδρομών, ο σχεδιασμός της σήμανσης.

5.3.2.1 Τύπος διαδρομών και σημεία ενδιαφέροντος

Με βάση τις πληροφορίες που έχουν συλλεχτεί, θα καθοριστεί ο τύπος των διαδρομών που θα υλοποιηθούν (αυτές μπορεί να είναι ιστορικού ενδιαφέροντος, θρησκευτικού, γεωλογικού και φυσικού) καθώς και τα σημεία ενδιαφέροντος στα οποία θα έχει πρόσβαση ο επισκέπτης μέσω των διαδρομών.

5.3.2.2 Καταγραφή διαδρομών και ψηφιακός χάρτης

Η περιοχή θα αναλυθεί σε ψηφιακό χάρτη με την χρήση τεχνολογίας GPS (Global Positioning System). Θα καταγράψουν όλες οι διαδρομές που υπάρχουν, με σκοπό την ψηφιακή αναπαράσταση του υφιστάμενου δικτύου δρόμων και μονοπατιών. Η καταγραφή θα επιτρέψει την επιλογή ή και την δημιουργία διαδρομών, οι οποίες θα συνδέουν τα σημεία ενδιαφέροντος που έχουν καθοριστεί κατά το παραπάνω στάδιο, του σχεδιασμού.

Ψηφιακή χαρτογράφηση των μονοπατιών με χρήση GPS, πηγή: Φοίβος Τσαραβόπουλος

5.3.2.3 Αναλυτική καταγραφή των διαδρομών

Την καταγραφή των διαδρομών ακόλουθη το στάδιο της ανάλυσης της κάθε διαδρομής, κατά το οποίο δημιουργείται ένα αρχείο που περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την ολοκλήρωση του έργου. Για το αρχείο αυτό, η κάθε διαδρομή καταγράφεται με GPS και αναλύεται σε επιμέρους γεωγραφικά σημεία (διασταυρώσεις, σημεία ενδιαφέροντος, σημεία που απαιτούν καθαρισμό/ διάνοιξη/ συντήρηση).

Στο τελικό αρχείο θα υπάρχει η πληροφορία της απαιτούμενης σήμανσης κατεύθυνσης ανά σημείο (που πληροφορεί τον περιπατητή προς ποια κατεύθυνση να συνεχίσει την διαδρομή του), των σημείων στα οποία απαιτείται σήμανση πληροφοριών (οι πληροφορίες θα περιγράφουν στον πεζοπόρο τα αξιοθέατα και στοιχεία της πανίδας και της χλωρίδας, τα οποία θα βλέπει εκείνη την ώρα- ή θα δει στην πορεία περπατώντας), καθώς και η καταγραφή μήκους και χρόνου διάσχισης της διαδρομής και των αποστάσεων ανάμεσα στα διάφορα σημεία ενδιαφέροντος. Το αρχείο αυτό θα χρησιμοποιηθεί εν συνεχεία ως οδηγός για την κατασκευή και την τοποθέτηση της σήμανσης στις διαδρομές κατά την διάρκεια του σταδίου της υλοποίησης.

5.3.2.4. Ο σχεδιασμός της σήμανσης

Λαμβάνοντας υπ' όψιν την ιστορική και αρχιτεκτονική κληρονομία, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του φυσικού τοπιού των Κυθήρων, η δημιουργία ενός δικτύου μονοπατιών πρέπει να περιέχει πέραν της σήμανσης κατευθύνσεως και σήμανση πληροφοριών. Η πρώτη είναι αυτή που οδηγεί τον πεζοπόρο από την αρχή μέχρι το τέλος της διαδρομής εξασφαλίζοντας του ότι δε θα χαθεί (δείχνει την πορεία, πού πρέπει να στρίψει κτλ) και η δεύτερη τον πληροφορεί για τα σημεία ενδιαφέροντος που θα συναντήσει στη διαδρομή του (αρχαία ερείπια, εκκλησιές και ξωκλήσια, σημεία φυσικού και γεωλογικού ενδιαφέροντος - σημεία με ωραία θέα, κάποια σπήλια κ.α.).

Η σήμανση που θα τοποθετηθεί, θα πρέπει να είναι σχεδιασμένη με οικολογικά και ανθεκτικά υλικά, η αισθητική της να «δένει» με το περιβάλλον της περιοχής και η παρουσία της να είναι διακριτική αλλά και όσο το δυνατόν πιο κατατοπιστική.

5.3.3 Υλοποίηση

Το τρίτο στάδιο της μεθοδολογίας είναι αυτό της υλοποίησης που αφορά στην κατασκευή της σήμανσης και την τοποθέτησή της. Αυτό το στάδιο είναι αρκετά χρονοβόρο και χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε η κάθε πινακίδα να τοποθετηθεί στο σωστό σημείο και με τον σωστό τρόπο. Η παρουσία των ειδικών που θα αποφασίσουν τα σημεία τοποθέτησης κρίνεται απολύτως απαραίτητη. Επίσης απαιτούνται διαδικασίες δανειοδοτήσεων από τον Δήμο Κυθήρων, την Εγχώριο Περιουσία, καθώς και από την Περιφέρεια, ώστε να υπάρχει κάλυψη για τις εργασίες που θα γίνουν στην περιοχή. Κατά την διαδικασία τοποθέτησης των πινακίδων, υπάρχει και η δυνατότητα αναπροσαρμογής των θέσεων τοποθέτησης, εάν αυτό κριθεί σκόπιμο.

5.3.4. Διάχυση πληροφορίας και προβολή

Το τελικό στάδιο είναι αυτό της διάχυσης της πληροφορίας και της ενημέρωσης του κοινού. Ο απώτερος σκοπός της δημιουργίας ενός δικτύου διαδρομών είναι η σταθερή προσέλκυση επισκεπτών. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η ανάδειξη της περιοχής, η προστασία και η ανάπτυξή της. Μετά την τοποθέτηση των πινακίδων, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν μέσα διάχυσης της πληροφορίας, όπως η δημιουργία ιστοσελίδας η οποία θα περιέχει πληροφορίες (χάρτες, περιγραφές των διαδρομών και φωτογραφικό υλικό) του δικτύου, η δημιουργία ενημερωτικού φυλλαδίου, εκπαιδευτικά προγράμματα και ίσως κάποια διοργάνωση εκδηλώσεων που θα βοηθούσε στην προώθηση του project μας.

Στο μέγεθος της Μάλτας, αλλά με πληθυσμό που ξεπερνά ίσα το ένα εκατοστό αυτού της Μάλτας, τα Κύθηρα είναι ένα νησί με όνομα μυθικό, φύση εκπληκτική και παρθένα, πολύ ενδιαφέρουσα γεωμορφολογία, ιδιαίτερους τόπους θρησκευτικής λατρείας και ιστορία που ξεκάνει από τα πανάρχαια χρόνια. Η θέση του όμως το καθιστά σχετικά δυσπρόσιτο πράγμα το οποίο ευθύνεται και για την βραχεία τουριστική περίοδο που το χαρακτηρίζει σε σχέση με αλλά Ελληνικά νησιά. Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου αναρτάται ως κεντρικός στόχος της τουριστικής πολιτικής των Κυθήρων, με ταυτόχρονο τον σεβασμό στο περιβάλλον και την ανάδειξη του ιστορικού και θρησκευτικού πλούτου του νησιού (τα όποια είναι και τα ισχυρά κεφάλαια του τουριστικού προϊόντος του Τσιρίγου)

5.4 Η σημερινή κατάσταση των μονοπατιών

Τα περισσότερα από τα παλιά μονοπάτια των Κυθήρων είναι ξεχασμένα, καθώς η μη χρήση τους για πολλά χρόνια άφησε την βλάστηση να τα κατακλείσει. Ως αποτέλεσμα μόνο ένα μέρος των διαδρομών αυτών είναι προσβάσιμο, πράγμα το οποίο δεν επιτρέπει προς το παρόν, στον περιπατητικό τουρισμό να αναπτυχθεί πλήρως.

Πριν από χρόνια ο Frank van Weerder, Ολλανδός, λάτρης του νησιού περπάτησε έναν αριθμό μονοπατιών που ανακάλυψε και εξέδωσε έναν οδηγό με πληροφορίες για το κάθε μονοπάτι στα Αγγλικά, τα Ολλανδικά, τα Ελληνικά, τα Γερμανικά, τα Ιταλικά και τα Γαλλικά. Αυτή του η ενεργεία προσέλκυσε και συνεχίζει να προσελκύει, έναν μεγάλο αριθμό τουριστών που έρχονται για να περπατήσουν το νησί των Κυθήρων.

Την άνοιξη του 2009 ο Φοίβος Τσαραβόπουλος και η Joanna Mitchell περπάτησαν δώδεκα μονοπάτια, τα φωτογράφησαν και τα

χαρτογράφησαν με την τεχνολογία GPS (Global positioning System - μέσω δορυφόρου). Τα μονοπάτια αυτά έχουν αναρτηθεί ψηφιακά στο διαδίκτυο σε τρεις διαφορετικές διευθύνσεις που έχουν προσελκύσει εκατοντάδες επισκέψεις, όπως αποδεικνύεται από τον αριθμό επισκεπτών που βρίσκεται διπλά από κάθε μονοπάτι.

Τον Σεπτέμβριο του 2009, στο Συνέδριο «Κύθηρα 2009: Ανάπτυξη - Τουρισμός – Περιβάλλον», παρουσιάστηκαν κάποια πρώτα βήματα από το visitkythera.gr που έγιναν προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός δικτύου μονοπατιών στα Κύθηρα (και στα Αντικύθηρα).

Η παρουσίαση αφορούσε στην επαγγελματική χαρτογράφηση 12 μονοπατιών (σε πρώτο στάδιο) και την προώθηση του μέσω της ιστοσελίδας του visitkythera.gr σε 7 γλώσσες.

Οι παραπάνω προσπάθειες υποστηρίζονται από τον Δήμο Κυθήρων και την Εγχώριο Περιουσία και έχει δημιουργηθεί ένας πυρήνας ατόμων με σκοπό την προώθησης της ιδέας αυτής.

Πηγή: Βασιλοπούλου Κατερίνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6.1 Τι δύναται να προσφέρει ο περιπατητικός τουρισμός στα Κύθηρα

- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Οι περιπατητές αποφεύγουν τους ζεστούς μήνες του καλοκαιριού (Ιούλιο - Αύγουστο). Προτιμούν να επισκέπτονται τα μονοπάτια κατά την άνοιξη και το φθινόπωρο, όταν ο καιρός είναι πιο ήπιος και η φύση παίρνει ιδιαίτερες αποχρώσεις. Επίσης αυτή η ομάδα επισκεπτών προτιμάει αυτές τις εποχές λόγω της χαμηλής κίνησης (συνήθως δεν αρέσκεται στην πολυκοσμία). Αυτό είναι καλό και από άλλη οπτική. Αν συγκεντρωνόταν μεγάλος αριθμός επισκεπτών (συνολικός αριθμός γενικού τουρισμού περιπατητικού κα) σε μια μικρή περίοδο για να μπορέσουν να καλυφτούν οι ανάγκες του (σίτισης στέγασης) θα έπρεπε να γίνουν περισσότερες εγκαταστάσεις με αποτέλεσμα την σταδιακή υποβάθμιση της εικόνας του ήρεμου και παρθένου νησιού. Η αποσυγκέντρωση αυτή λοιπόν παρατηρούμε ότι λειτουργεί θετικά σε δυο επίπεδα.
- Αύξηση εγχωρίου εισοδήματος. Τις τελευταίες δεκαετίες έχει παρατηρηθεί πως το μοντέλο του περιπατητή τουρίστα που περπατάει για να κάνει οικονομικότερες διακοπές τείνει να εξαλειφθεί. Σήμερα οι περιπατητές, ως επί τω πλείστω, είναι άτομα μεσαίου και μεγάλου εισοδήματος, ηλικίας 40 και άνω. Αυτή η κατηγορία τείνει να δαπανά μεγαλύτερα ποσά για αναψυχή, πράγμα το οποίο καθιστά απαραίτητη και την σωστή αντιμετώπιση τους. Από την άλλη ο πεζοπορικός τουρισμός είναι ιδιαίτερα δημοφιλής και σε πιο νέες ομάδες πληθυσμού και κυρίως όταν μπορεί να συνδυαστεί και με άλλες δραστηριότητες, όπως mountain bike, αναρρίχηση, θαλάσσιο καγιάκ κ.α. Οι πιο νέοι επισκέπτες μπορεί να μην δαπανούν

μεγάλα ποσά αλλά λειτουργούν καταλυτικά στη διαφήμιση ενός τόπου (βλ. το παράδειγμα με την τουριστική ανάπτυξη της Καλύμνου τα τελευταία χρόνια με την απίστευτη εισροή αναρριχητών απ' όλο τον κόσμο!).

- Πρώθηση των τοπικών προϊόντων και αναβίωση επαγγελματιών που είτε έχουν εκλείψει, είτε βρίσκονταν σε ύφεση. Οι περιπατητές δεν αρκούνται μόνο στο να ανακαλύψουν τις κρυμμένες ομορφιές ενός τόπου ή την ιστορία του. Θέλουν και να γνωρίσουν την κοινωνία του νησιού, τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις, καθώς και να γευθούν τα αυθεντικά τοπικά γλυκά, φαγητά και ποτά. Έτσι θα ενισχυθεί η ζήτηση άρα και η παράγωγη των τοπικών προϊόντων.
- Ανάδειξη και συντήρηση- προστασία του φυσικού και ιστορικού πλούτου. Η δημιουργία ενός δικτύου μονοπατιών θα αναδείξει την πολυποίκιλη φύση των Κυθήρων, τα διάσπαρτα ιστορικά μνημεία και ίσως να συμβάλλει και στην απορρόφηση κονδυλίων για την επισκευή ή/και συντήρηση των τελευταίων.
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση μαθητών και γενικότερη ευαισθητοποίηση των ντόπιων μέσω ημερίδων. Η ύπαρξη μονοπατιών και η ανάπτυξη εξορμήσεων γνωριμίας με τον τόπο, η ανάπτυξη βιωματικών εργαστηρίων κ.α., θα συμβάλλει στη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των σημερινών μαθητών και αυριανών ενεργών πολιτών. Διαφορές ημερίδες πληροφόρησης για το περιβάλλον και την σχέση του με την τουριστική ανάπτυξη του νησιού θα βοηθήσει και στη διατήρηση της καθαριότητας του.
- Ένταξη στο Ευρωπαϊκό δίκτυο μονοπατιών E4. Η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου μονοπατιών με σωστή σήμανση και ένα μονοπάτι «κορμό» θα οδηγήσει στην ένταξη των Κυθήρων στο Ευρωπαϊκό μονοπάτι E4. Έτσι τα Κύθηρα θα μπορέσουν να αποτελέσουν μια απαραίτητη και ιδιαίτερου ενδιαφέροντος

γέφυρα μεταξύ της Πελοποννήσου και της Κρήτης (και κατ' επέκταση της Κύπρου). Με την ένταξη των Κυθήρων στο Ε4 θα υπάρξει μεγάλη προβολή, όποτε και μεγαλύτερη εισροή επισκεπτών.

6.2 Συμπέρασμα

Η ανάπτυξη του περιηγητικού τουρισμού αποτελεί μία ευκαιρία οικονομικής αναζωογόνησης και προστασίας της υπαίθρου. Θα πρέπει όμως να γίνει σωστός σχεδιασμός, με την συμμετοχή δημόσιων και ιδιωτικών (τοπικών και μη) φορέων, με κύριο γνώμονα την προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Αυθαιρεσίες τόσο στην επιλογή, τον καθαρισμό, την επιδιόρθωση και την σηματοδότηση των μονοπατιών καθώς και στην δημιουργία νέων υποδομών θα συντελούσαν στην αποτυχία επιβίωσης αυτού του είδους τουρισμού, που για να αναπτυχθεί βασίζεται στην αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης. Θα πρέπει, λοιπόν οι όποιες παρεμβάσεις να είναι ήπιες, και να «δένουν» με την προσωπικότητα της περιοχής. Επίσης θα πρέπει να γίνει προώθηση και διαφήμιση του εγχειρήματος μέσω ιστοσελίδας, χάρτη και οδηγού με αναλυτικές πληροφορίες για τα μονοπάτια και την γύρω περιοχή. Τέλος η δημιουργία ομάδας πεζοπορίας καθώς και οι διεξαγωγή εκπαιδευτικών εκδρομών από σχολεία, θα μπορούσε να συμβάλλει από την μία, στην προώθηση της ιδέας και από την άλλη στην διατήρηση της καθαριότητας και την γενικότερη ευαισθητοποίηση του ντόπιου πληθυσμού.

Βιβλιογραφία

Μανώλης Κων.Σφακιανάκης,2000. Εναλλακτικές μορφές Τουρισμού, Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα

Δημήτρης Γ. Λαγός , 2005. Τουριστική Οικονομική, Εκδόσεις Κριτική Α.Ε. ,Αθήνα

Διαδίκτυο

http://polypraxis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=56

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%8D%CE%B8%CE%B7%CF%81%CE%B1>

<http://www.hellenica.de/Griechenland/Geo/GR/Kythira.html>

<http://www.europe-greece.com/article.php?i=820>

<http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&msa=0&msid=106725064319831210157.000472d5752f0049949db&ll=36.258117,23.000565&spn=0.427996,0.889893&z=11>

<http://maps.geoapikonisis.g>

<http://www.wikiloc.com/wikiloc/user.do?name=Soviof,>

<http://www.a-trip.com/users/home/3107>

http://www.kithera.gr/?gclid=CMKOxZKsg7ACFQpd3wodKXK_n
g

<http://www.visitkythera.gr/gr/information/practicalinfo.html>

<http://www.visitkythera.gr/gr/activities/adventures/trekking.html>.

<http://www.windmillstravel.com/gr/article.php?id=49&destination=36&destinationtype=island>

http://www.kythira.gr/pages/culture/history_1.htm